

9. 7. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obsah předžalobní upomínky - § 142a o. s. ř.

Dne 1. ledna 2013 nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) provedená zákonem č. [396/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Citovaná novela se dotkla zejména oblasti výkonu rozhodnutí a exekucí. Do občanského soudního řádu bylo touto novelou vloženo též nové ustanovení § 142a, podmiňující u soudních řízení ve věci žalob na plnění zahájených po 1. lednu 2013 přiznání náhrady nákladů řízení žalobci splněním podmínky v tomto ustanovení vymezené.

GÖRGES & PARTNERS

Návrh zákona č. [396/2012](#) Sb. předložila Poslanecké sněmovně vláda dne 23. listopadu 2011 (poslancům rozesláno jako sněmovní tisk 537/0), tento však doznal v průběhu projednávání podstatnějších změn. Komplexním pozměňovacím návrhem přijatým Ústavně právním výborem Poslanecké sněmovny bylo do návrhu zákona vtěleno také odkazované ustanovení § 142a o.s.ř.

Dle ustanovení § 142a o.s.ř. má žalobce, který měl úspěch ve věci zahájené podle ustanovení § 80 písm. b) občanského soudního řádu, právo na náhradu nákladů řízení proti žalovanému jen, jestliže žalovanému ve lhůtě nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení zaslal na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu, výzvu k plnění.

Důvodová zpráva k odkazovanému ustanovení § 142a o.s.ř. absentuje, když příčinou je právě shora popsaný průběh legislativního procesu vedoucí k jeho vzniku. Právní obci tedy nezbývalo, než podat výklad odkazovaného ustanovení alespoň v rámci odborných článků a komentářů[1] a vyčkat, až najde předmětné ustanovení své uplatnění také v aplikační praxi zejména vyšších soudů ČR.

Dne 12. února 2014 bylo Vrchním soudem v Olomouci přijato usnesení sp. zn. 1 Co 524/2013, v rámci kterého Vrchní soud v Olomouci zaujal právní názor, že **„podstatnou náležitostí výzvy k plnění podle ustanovení § 142a občanského soudního řádu je také upozornění na hrozící soudní vymáhání žádaného plnění, bez něhož žalobci, který měl úspěch ve věci zahájené po neúspěšném požadavku na dobrovolné plnění, právo na náhradu nákladů řízení proti žalovanému nevznikne“**.

Vrchní soud v Olomouci tedy odkazované ustanovení § 142a o.s.ř. vyložil dle našeho názoru značně extenzivním způsobem. Nelze než souhlasit, že tzv. předžalobní výzva k plnění je jednostranným procesním úkonem, u něhož zákon nestanoví konkrétní náležitosti. Vrchní soud v Olomouci však současně dovodil, že se jedná o úkon, v němž musí být mimo jiné **„vyjádřena skutečnost, že dlužník je vyzván k uhrazení dluhu, přičemž v případě neuposlechnutí v určité rozumné lhůtě bude následovat podání žaloby“**. V posuzovaném případě takový obsah předmětná výzva odeslaná věřitelem (žalobcem) dlužníku neměla a Vrchní soud v Olomouci tedy uzavřel, že není možné s odkazem na ustanovení § 142a o.s.ř. v posuzovaném případě žalobci právo na náhradu nákladů řízení přiznat.

Vrchní soud v Olomouci odůvodnil přijatý závěr záměrem právní úpravy, jímž bylo „dát dlužníku

informaci o existenci dluhu a poskytnout mu poslední šanci, aby svoji povinnost uspokojit právo či pohledávku dobrovolně splnil a nevystavoval se nebezpečí nárůstu dluhu o náklady soudního řízení, případně vymáhání“. Proto upozornění na hrozící soudní vymáhání požadovaného plnění je dle závěru Vrchního soudu v Olomouci podstatnou náležitostí (*essentialia negotii*) výzvy k plnění, bez něhož tento úkon nevyvolá zákonné následky.

Otázkou, kterou je v této souvislosti nezbytné si klást, je, jakým jiným zákonem aprobovaným způsobem by mohlo být žádané plnění vůči dlužníku uplatněno než soudní cestou v případě, že nebude uspokojeno dobrovolně? Smyslem přijaté právní úpravy bylo dle našeho názoru umožnit dlužníkovi splnit dluh dobrovolně před tím, než bude ve věci zahájeno soudní řízení, popř. řízení rozhodčí, s nímž jsou logicky ve většině případů spojeny další náklady. Dlužníkovi by se tedy dle našeho názoru mělo dostat kvalifikované informace o existenci povinnosti, kterou doposud nesplnil a současně výzvy k jejímu splnění. Naplnění deklarovaného účelu zákonné úpravy povinné výzvy k plnění však dle našeho názoru dostojí i výzva k plnění bez výslovného upozornění na možnost následného uplatnění nároku na plnění podáním zahajujícím soudní či rozhodčí řízení či dokonce upozornění na vznik dalších nákladů s tímto spojených[2]. V dané souvislosti se tak naskytá otázka, zda Vrchní soud v Olomouci nedůvodně neposouvá meze ochrany dlužníka na úkor ochrany zájmů věřitele. Nálada panující ve společnosti v současné době, potažmo společenská poptávka, může takový přístup podporovat, když ve prospěch tohoto závěru svědčí také snaha skupiny poslanců u tzv. bagatelních pohledávek (peněžité pohledávky do částky 10.000,-- Kč včetně) omezit či téměř vyloučit právo účastníků řízení na náhradu nákladů řízení.[3]

Je nezbytné v této souvislosti zmínit (především z pohledu advokáta) také dlouhodobě zastávaný postoj České advokátní komory k přípustnému obsahu tzv. předžalobní upomínky (výzvy k plnění) odesílané dlužníku advokátem v zastoupení klienta a možného upozornění na hrozící soudní řízení, to vše posuzováno pravidly pro výkon advokacie a limitováno skutkovou podstatou případného kárného provinění advokáta. Dle našich zkušeností obecné upozornění na možnost uplatnění práva soudní cestou není z pohledu České advokátní komory nepřípustné. Komora však za případně deliktní považuje situaci, kdy by advokátem dlužníku adresované upozornění vyznělo jako hrozba.[4]

S ohledem na výše uvedené skutečnosti lze dle našeho názoru výklad ustanovení § 142a o.s.ř. přijatý Vrchním soudem v Olomouci považovat za příliš formalistický a nedůvodně extenzivní, upřednostňující striktně formu před smyslem a účelem zákonné úpravy. Tento výklad významným způsobem staví zájem na ochraně dlužníka (který není vždy slabší stranou) nad ochranu práv věřitele. Nelze jinak, než vyčkat ustálení rozhodovací praxe, zejména pak postoje Nejvyššího soudu ČR, pokud bude mít možnost o dané otázce rozhodovat, či Ústavního soudu ČR. Prozatím však nezbývá, než doporučit respektování závěru přijatého Vrchním soudem v Olomouci, byť se s tímto ze shora uvedených důvodů neztotožňujeme.

Mgr. Sylva Vojáčková,
advokátní koncipient

Žižkova 52
301 00 Plzeň

Tel.: +420 377 481 444

Fax: +420 377 481 459

e-mail: office@gorgespartners.com

[1] GRYGAR, Jiří: Nepřiznání náhrady nákladů řízení podle § 142a o. s. ř., Rekodifikace a praxe (Wolters Kluwer), rok 2013, číslo 3, str. 8

CHALUPA, Luboš: K aktuálním otázkám náhrady nákladů soudního řízení, Aplikace práva, rok 2013, číslo 1, str. 9

[2] srov. nálezn Ústavního soudu ČR sp. zn. II.ÚS 2697/13: „...výzva, třebaže byla vyhotovena s ohledem na požadavek vyplývající z § 10 zákona č. [348/2005](#) Sb., veškeré náležitosti požadované § 142a o. s. ř. splňovala (obsahovala lhůtu k plnění v délce 15 dnů od doručení, byla adresována a doručena žalované a obsahovala i poučení o následcích v případě nezaplacení dluhu ve lhůtě včetně povinnosti hradit náklady řízení). Uvedená výzva, přestože v době jejího zaslání nebyl ještě § 142a o. s. ř. v účinnosti, tak splňovala i z pohledu pozdějších procesních předpisů všechny požadované náležitosti.“

[3] sněmovní tisk 107, novela občanského soudního řádu, srov. navrhované znění ustanovení § 144 o.s.ř. „Účastníci nemají právo na náhradu odměny za zastupování v řízení, ve kterém bylo rozhodnuto o peněžitém plnění uvedeném v § 202 odst. 2 části věty před středníkem. Soud však může přiznat i náhradu nákladů nebo jejich části, odůvodňují-li to okolnosti případu nebo poměry účastníků.“ Návrh zákona měl být dle programu projednán Ústavně právním výborem Poslanecké sněmovny dne 21. května 2014, projednání sněmovního tisku 107 bylo ústavněprávním výborem zatím přerušeno.

[4] srov. Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 22. 1. 1999 sp. zn. K 233/98: „Převzetí zastoupení za účelem vymáhání pohledávky jinou než právní cestou, tedy mimo rámec zákona o advokacii, je nepřijatelné.“ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 15. 3. 2002 sp. zn. K 123/01: „Použití prostředku, který je v rozporu se zákonem, a vykonávání psychického nátlaku na protistranu, je hrubým porušením základních etických zásad výkonu advokacie a tedy závažným kárným proviněním.“

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 2. 9. 2008 sp. zn. K 25/2008: „S výkonem advokacie se neslučuje jakýkoli postup, který může být jinou osobou subjektivně vnímán jako vydírání, ani postup, kdy advokát bezdůvodně rozšiřuje vztah klienta a jeho protistrany na další osoby, které nejsou účastníky daného sporu.“

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)

- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)